

Broj: 01-922/23
Podgorica, 28.12.2023. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) nakon završenog postupka pokrenutog po sopstvenoj inicijativi daje,

MIŠLJENJE

I Uvod

1. U mediju „Dan“ - izdanje od 1.12.2023. godine u članku pod naslovom „Zabrinuti zbog napada na direktoricu“, između ostalog naveden je problem u vezi sa upotrebom fiskulturne sale u Plavu, da je Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija pozvalo građane Plava i predstavnike sportskih udruženja da se uzdrže od neprimjerenih napada na direktoricu JU SŠ „Bećo Bašić“ Plav i da je grupa građana protestovala ispred škole jer djeca iz tog grada ne mogu da trenuraju u sportskoj sali, jedinoj na tom području.

II Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je, pokrenuo postupak i zatražio izjašnjenja od JU Srednje škole „Bećo Bašić“ Plav i Uprave za inspeksijske poslove.

3. JU SMŠ „Bećo Bašić“ dostavila je izjašnjenje u kojem se navodi: da je školska sala koju koriste JU SMŠ „Bećo Bašić“ i OŠ „Hajro Šahmanović“, izgrađena i završena 2008. godine; da je rekonstruisana 2020. godine i investitor je bio Ministarstvo prosvjete, na čijem se čelu u tom periodu nalazio g-din Damir Šehobić; da nakon završenih radova prvo na izgradnji, a kasnije i na rekonstrukciji objekta nije izvršen tehnički prijem radova i sportska sala nije dobila upotrebnu dozvolu; da uvidom u List nepokretnosti i katastarske podatke, škola nije uknjižena; da je Školska sala bila na usluzi za korišćenje svim zainteresovanim klubovima, a na osnovu odluka Školskog odbora i to do dana 24.03.2023. godine, kada je zvanično stigao dopis br. 01-011/23-1117/2 od 20.03.2023. godine u koje se navodi da je ministarstvo finansija dostavilo Ministarstvu prosvjete dopis gdje su evidentirane nepravilnosti prilikom sprovođenja procedure davanja u zakup te detaljno obrazložili Školi potrebne uslove i postupak davanja u zakup nepokretnosti. U prilogu je dostavljena dokumentacija: Odluka ŠO od 14.12.2021. godine o korišćenju sportske sale sportskim klubovima i pojedincima u JU SMŠ „Bećo Bašić“ Plav; kopija lista nepokretnosti br. 391 i br. 1258 KO Plav; Tehnički opis glavnog projekta školske-gradske sportske dvorane Plav; rješenje Opštine Plav o UT uslovima od 25.05.2004. godine.

4. Uprava za inspeksijske poslove Zaštitniku je dostavila izjašnjenje br. UPIN-0401-741/23-50405/4, u kojem se navodi: da je prosvjetni inspektor u inspeksijskom pregledu izvršenom 20.12.2023. godine kod JU SMŠ „Bećo Bašić“ Plav, konstatovao da se fiskulturna sala koristila sve do 24.03.2023. godine, dok direktorici škole nije upućen dopis

Ministarstva prosvjete od 20.03.2023. godine, sa propratnim aktom od Ministarstva finansija u kojem su evidentirane nepravilnosti prilikom sprovođenja procedure davanja u zakup fiskulturne sale, kao i detaljno obrazloženje potrebnih uslova i postupaka davanje u zakup iste; da je direktorica ustanove postupila po aktu Ministarstva prosvjete kojim se navodi da bi u narednom periodu proceduru davanja u zakup nepokretnosti sprovodili u skladu sa Zakonom o državnoj imovini; da iz navedenog, kao i na osnovu izjave direktorice koja u bitnom navodi da fiskulturna sala nema upotrebnu dozvolu, kao i da nije uknjižena u List nepokretnosti, prosvjetni inspektor konstatuje da se fiskulturna sala ne izdaje pod zakup od 24.03.2023. godine, tj. da je direktorica škole postupila u skladu sa dobijenim dopisom Ministarstva prosvjete; da shodno tome inspektor konstatuje da nema osnova za preduzimanje upravnih mjera i radnji iz domena nadležnosti tog inspektora.

III Utvrđene činjenice

5. Iz dostavljenih izjašnjenja i dokumentacije proizilazi:

- da su se OŠ „Hajro Šahmanović“ i SMŠ „Bećo Bašić“ Plav, obratili Opštini Plav zahtjevom za izdavanje UT uslova za izgradnju objekta sportske dvorane, a Opština Plav 25.05.2004. godine izdala je UT uslove za školsko gradsku sportsku dvoranu na zemljištu kojim su posjednici OŠ „Hajro Šahmanović“ i SMŠ „Bećo Bašić“ Plav i to za objekat montažne hale spratnosti P+1, odnosno visoko prizemlje sa rasterom od 6,8 m;
- da je fiskulturna sala u Plavu izgrađena 2008. godine i koriste je pomenute škole;
- da je 2020. godine pomenuta sala rekonstruisana investicijama od strane Ministarstva prosvjete;
- da nakon završenih radova na izgradnji kao i na rekonstrukciji objekta nije izvršen tehnički prijem radova, odnosno sala nije dobila upotrebnu dozvolu;
- da je jedan period sportska sala bila na usluzi zainteresovanim klubovima, odlukom Školskog odbora SŠ „Bećo Bašić“;
- da se od 24.03.2023. godine sala ne izdaje, zbog nepravilnosti prilikom sprovođenja procedure davanja u zakup nepokretnosti;
- da pomenutu salu koriste zaposleni i učenici JU SMS „Bećo Bašić“ i JU OŠ „Hajro Šahmanović“ Plav (iako nema upotrebnu dozvolu).

IV Relevantni propisi

6. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/07 i 38/13), garantovano je:
Dijete uživa prava i slobode primjereno njegovom uzrastu i zrelosti.

7. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere.

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima. (član 3)

8. Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju (“Sl. list RCG”, br. 64/02, ..., “Sl. list CG”, br. 4/08 ..., 045/10, ...146/21)

Osnivač ustanove je dužan da prije početka rada podnese Ministarstvu zahtjev za **licenciranje** ustanove.

Uz zahtjev za licenciranje ustanove, osnivač podnosi akt o osnivanju i dokaze o ispunjenosti uslova iz čl. 46 i 46a ovog zakona.

Zahtjev za licenciranje podnosi se i kada ustanova vrši statusne promjene, mijenja sjedište, odnosno objekat, organizuje područnu ustanovu ili uvodi nove obrazovne programe. (čl. 49)

Direktor ustanove:

- 1) planira, organizuje i rukovodi radom ustanove;
- 2) organizuje racionalno i efikasno izvođenje obrazovnog programa;
- 3) obezbjeđuje jednakost učenika u ostvarivanju prava na obrazovanje i vaspitanje, u skladu sa njihovim sposobnostima;
- 4) priprema predlog godišnjeg plana rada i odgovoran je za njegovo sprovođenje;
- 5) rukovodi radom nastavnčkog, odnosno stručnog vijeća;
- 6) vrši izbor nastavnika, stručnih saradnika i drugih zaposlenih u ustanovi;
- 7) predlaže akt o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- 8) vrši stručno-pedagoški nadzor;
- 9) odlučuje o pravima i obavezama zaposlenih, u skladu sa zakonom;
- 10) podstiče stručno obrazovanje i usavršavanje nastavnika i predlaže njihovo napredovanje;
- 11) donosi plan unapređenja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada ustanove;
- 12) zastupa i predstavlja ustanovu i odgovoran je za zakonitost rada ustanove;
- 13) saraduje sa roditeljima i sredinom;
- 14) obrazuje komisije za provjeru znanja učenika u toku trajanja nastave, na zahtjev učenika, roditelja ili staratelja;
- 15) obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Direktor je dužan obrazovati Komisiju iz stava 1 tačke 14 ovog člana u roku od 24 časa od podnošenja zahtjeva za provjeru znanja učenika.

Zahtjevom za provjeru znanja učenika može se tražiti izuzeće predmetnog nastavnika iz Komisije.

U sastavu Komisije mora biti najmanje jedan član koji ne radi u toj ustanovi.

Ocjena Komisije je konačna.

Na postupak ocjenjivanja, utvrđivanja ocjene i na prigovor na ocjenu ne primjenjuje se Zakon o upravnom postupku.

Direktor ustanove podnosi školskom, odnosno upravnom odboru izvještaj o radu, prema potrebi, a najmanje jedanput godišnje. (čl. 82)

Savjet roditelja:

- 1) bira predstavnike roditelja u školski, odnosno upravni odbor;
- 2) daje mišljenje o predlogu godišnjeg plana rada ustanove;
- 3) razmatra izvještaj o radu ustanove;
- 3a) učestvuje u postupku predlaganja izbornih predmeta;
- 3b) daje mišljenje na program organizacije ekskurzije učenika;
- 3c) razmatra interne i eksterne izvještaje o utvrđivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada ustanove;
- 4) razmatra prigovore roditelja i učenika u vezi sa obrazovno-vaspitim radom;
- 5) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Način rada savjeta roditelja bliže se utvrđuje statutom ustanove. (čl. 95)

9. Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 064/17 od 06.10.2017, 044/18 od 06.07.2018, 063/18 od 28.09.2018, 011/19 od 19.02.2019, 082/20 od 06.08.2020, 086/22 od 03.08.2022, 004/23 od 13.01.2023) propisuje:

Upotreba objekta nije dozvoljena prije upisa objekta u katastar nepokretnosti.

Investitor je dužan da u roku od 15 dana od dana prijema konačnog izvještaja stručnog nadzora, podnese zahtjev za upis u katastar nepokretnosti.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana, pored dokaza propisanih zakonom kojim se uređuje upis prava na nepokretnosti, investitor je dužan da podnese i konačni izvještaj stručnog nadzora. (čl. 104)

10. Zakon o izgradnji objekata ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 055/00 od 01.12.2000, Službeni list Crne Gore", br. 040/08 od 27.06.2008) koji je bio na snazi u vrijeme izgradnje odnosno objekta

Podobnost objekta za upotrebu utvrđuje se tehničkim pregledom.

Tehnički pregled objekta vrši se na zahtjev investitora, po završetku izgradnje objekta, odnosno svih radova predviđenih građevinskom dozvolom, odnosno po završetku izgradnje dijela objekta za koji se može izdati *upotrebna dozvola*, u skladu sa ovim zakonom.

Tehnički pregled može se vršiti i uporedo sa izvođenjem radova na zahtjev investitora, u slučaju ako se po završetku izgradnje objekta ne bi mogla izvršiti kontrola izvedenih radova.

Tehnički pregled obuhvata kontrolu usklađenosti izvedenih radova sa tehničkom dokumentacijom na osnovu koje je izdata građevinska dozvola, kao i sa propisima, standardima, tehničkim normativima i normama kvaliteta koje važe za pojedine vrste radova, odnosno materijala, opreme i instalacija. (čl. 48)

11. Uredbom o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini ("Službeni list Crne Gore", br. 044/10 od 30.07.2010) se uređuje način, postupak, zaključenje ugovora i uslovi prodaje i davanju u zakup, državne imovine.

12. Pravilnik o bližim uslovima za osnivanje ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 040/06 od 22.06.2006) uređuju se bliži uslovi za osnivanje ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja (predškolske ustanove, škole, domovi učenika, odnosno studenata, organizatori obrazovanja odraslih, zavodi-posebne ustanove i obrazovni centri), u pogledu: broja djece, učenika, odnosno polaznika, prostora, opreme i nastavnih sredstava, kao i standarde za prostor i opremu.

13. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG" br. 42/11 i 32/14) propisuje:

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (član 41/1)

V Zaključna ocjena

14. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, konstatuje se da fiskulturna sala koja postoji u Plavu od 2008. godine i izgrađena je za potrebe JU OŠ „Hajro Šahmanović“ i JU SMŠ „Bećo Bašić“. Međutim sala do danas nema upotrebnu dozvolu, iako je 2020. godine, rekonstruisana i koriste je pomenute škole, a do nedavno je davana na korišćenje i svim zainteresovanim klubovima, imajući u vidu da je to jedina sportska dvorana u Opštini Plav.

15. Činjenica da objekti u kojima borave djeca a nemaju upotrebnu dozvolu mogu izazvati posljedice vezane za zdravlje i bezbjednost djece, a što nije u njihovom najboljem interesu.

Predmet pažnje Zaštitnika nije bilo preispitivanje razloga nedavanja pomenutog sportskog objekta na korišćenje drugim zainteresovanim klubovima imajući u vidu da je direktorka postupila u skladu sa dopisom od strane nadležnog Ministarstva, a takođe Prosvjetna inspekcija u postupanjima Škole „Bećo Bašić“ nije našla osnov za preduzimanje upravnih mjera.

16. Međutim, postavlja se pitanje iz kojih razloga sportski objekat nema upotrebnu dozvolu već dugi niz godina, te da li eventualno postoji opasnost po bezbjednost djece prilikom boravka u istom. Shodno propisima koji se odnose na izgradnju objekata, objekat se može staviti u funkciju nakon dobijanja upotrebne dozvole. Zaštitniku nije poznato iz kojih razloga objekat – sportska sala u Plavu ne posjeduje upotrebnu dozvolu.

Takođe smatra da je neophodno radi zaštite djece i osiguranja potpune bezbjednosti, što skorije preispitati uslove koji eventualno nedostaju kako bi objekat dobio upotrebnu dozvolu. Ovo imajući u vidu da bezbjednost učenika treba biti

na prvom mjestu. Stoga ukoliko postoje neke nepravilnosti ili formalnosti iz kojih razloga sportska sala nema upotrebnu dozvolu, potrebno je iste otkloniti, kako bi djeca, a i ostali koji koriste objekat u istom bezbjedno boravili.

17. Prilikom obilazaka obrazovno vaspitnih ustanova u Crnoj Gori, Zaštitnik se više puta uvjerio da su objekti, a naročito fiskulturne sale dotrajali. Činjenica je da je u jednom periodu pristupljeno adaptaciji većeg broja sportskih terena/sala obrazovno vaspitnih ustanova, investicijama Ministarstva sporta. Zaštitnik pozdravlja ulaganja u sportsku infrastrukturu, cijeneći važnost rekreacije i razvoja djece i mladih. U prethodnom periodu (u jednom konkretnom slučaju) Zaštitnik je sprovodio postupak u vezi sa adaptacijom fiskulturne sale u osnovnoj školi u Podgorici, kada su uočene nepravilnosti. Dao je mišljenje sa preporukama kako bi se ubuduće, pri izvođenju radova u obrazovnim ustanovama, obezbijedilo vršenje stručnog nadzora nad tim radovima¹.

18. Javne obrazovno vaspitne ustanove moraju imati ispunjene sve potrebne standarde, a shodno Zakonu mogu početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da ustanova ispunjava uslove za osnivanje i donese rješenje o licenciranju, a što podrazumijeva, između ostalog, da su ispunjeni i bezbjedonosni uslovi za boravak djece. Takođe objekti u kojima se obavlja obrazovno vaspitni rad (takođe i fiskulturna sala) treba da imaju upotrebnu dozvolu. Upotrebna dozvola garantuje da su ispoštovana sva neophodna i obavezna pravila gradnje, da je provjerena i funkcionalna oprema, da je objekat priključen na infrastrukturnu mrežu i da poseduje saglasnosti nadležnih organa i institucija, što sve skupa znači da je objekat podoban za upotrebu.

Zaštitnik razumije činjenicu da djeca dvije obrazovno-vaspitne ustanove u Plavu imaju potrebu da koriste jedinu sportsku salu gdje mogu obavljati sportske aktivnosti na časovima fizičkog vaspitanja/sporta i zdravih stilova života, a koje aktivnosti su veoma važne za zdrav i pravilan razvoj djece. Istovremeno u cilju ostvarivanja najboljeg interesa kao i radi bezbjednosti učenika Zaštitnik

PREPORUČUJE

Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija:

- da u saradnji sa drugim nadležnim organima, utvrdi da li je bezbjedno i sigurno korišćenje sportske sale u Plavu koju koriste učenici JU OŠ „Hajro Šahmanović“ Plav i JU SMŠ „Bećo Bašić“ Plav, a koja nema upotrebnu dozvolu;
- da utvrdi koji broj obrazovno-vaspitnih objekata u Crnoj Gori se nalazi u sličnoj situaciji – nema upotrebnu dozvolu i koji su razlozi za to.

Ministarstvo je dužno da Zaštitniku dostavi izvještaj o aktivnostima na izvršenju preporuka, u roku od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- Ministarstvo prosvjete
- JU SMŠ „Bećo Bašić“ Plav
- JU OŠ „Hajro Šahmanović“ Plav
- a/a

¹ https://www.ombudsman.co.me/docs/1587968804_03032020-preporuka-br.pdf